

คำฉันท์ ดุษฎีสังเวย และภาพขบไม้

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราชทาน
ในงานพระราชพิธี รบ สัมโภช และขึ้นระวาง

895.9114089

ค 355

พระदेवตาวรรตณกริยา

ณ จังหวัดเชียงใหม่

พุทธศักราช ๒๕๐๙

၈၁ မဏိပါဒ် ပိတ်ပတ်စာ ပေးရန်

၁၁၇၇ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ ၁၀ ရက်

အ. နေရာ

(အ. နေရာ အမှတ် ၁)

အ. နေရာ အမှတ် ၁

အ. နေရာ အမှတ် ၁

คำฉันท์ ดุษฎีสังเวย และภาพขบไม้

หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก

จันทบุรี

ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราชทาน
ในงานพระราชพิธี รบ สัมโภช และขึ้นระวาง

พระเศวตวรรตนิกร

ณ จังหวัดเชียงใหม่

พุทธศักราช ๒๕๐๙

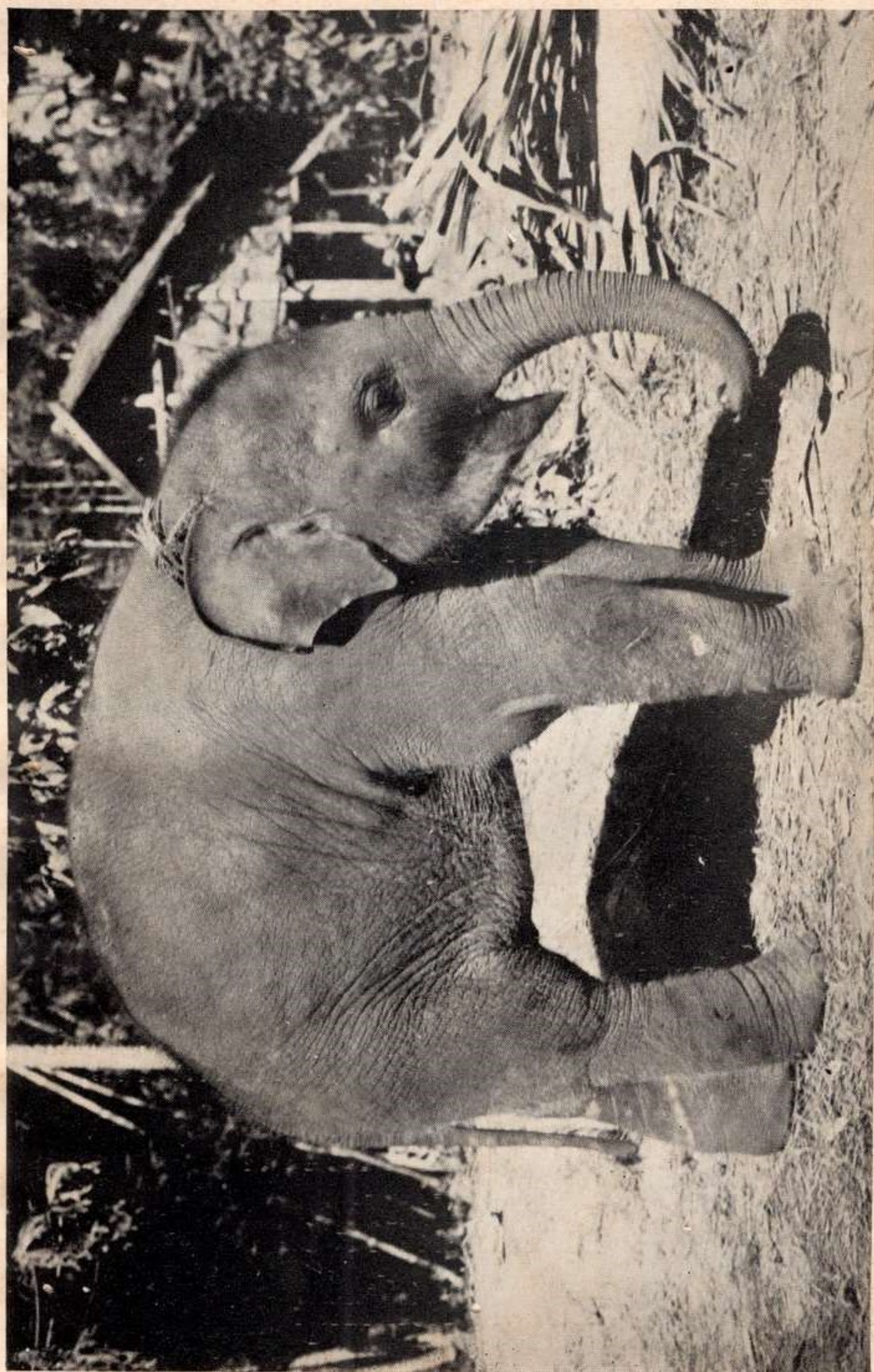
เลขห้อง ๑๒.

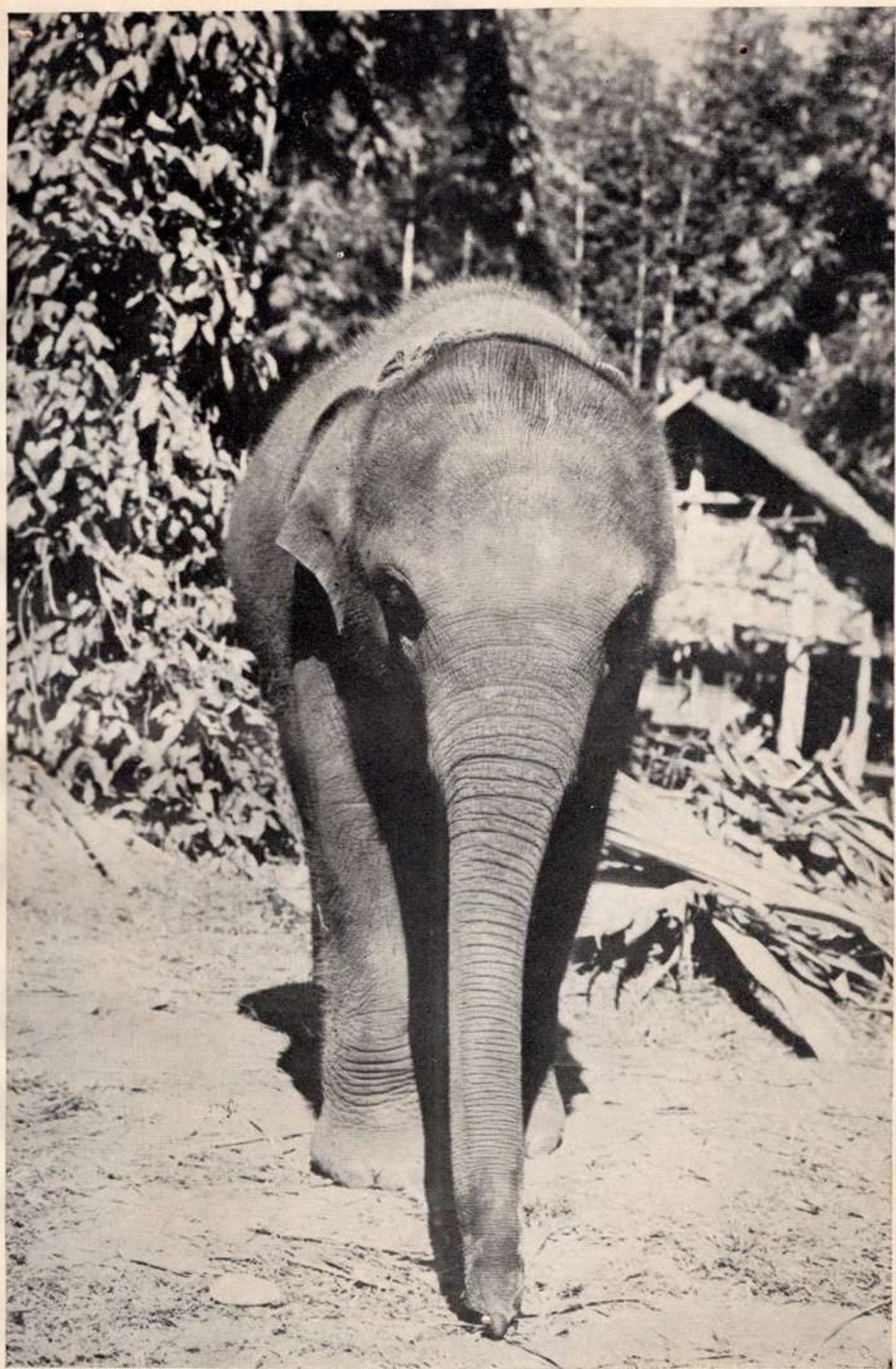
๘๙๕.๙๑๑๔'๐๘๒

เลขหมู่ ๕ ๘๕๕

เลขทะเบียน ๖.๓๑๗.๑๒๔๗๔

๑๖๑๑

พระเศวตวรรณการี เหนือเศวตวรรณการี
เอกราชแห่งเมืองสุโขทัย เหนือเศวตวรรณการี
วิเศษแห่งเมืองสุโขทัย เหนือเศวตวรรณการี
พระมหากษัตริย์แห่งเมืองสุโขทัย เหนือเศวตวรรณการี
เดชานุภาพแห่งเมืองสุโขทัย

คุษฏีสังเวย
กล่อมพระเศวตวรรคตณกรี ฯ

ลาไพร

พระครูพราหมณ์อ่านในงานพระราชพิธี

วันที่ ๒๓ มกราคม ๒๕๐๕

๑ อัญมยมสตุตียพระไพร	บ่าคงพงใน
สระสโรชมहिมา	
๑ จทั้งธารคิริเหวผา	ไม้ไผ่นานา
อเนกพฤษภพิศาล	
๑ บึงบ่าท่าทางเทียวธาร	อันจรสบสถาน
ข้าขออำลาพระไพร	
๑ พระพนัศบดีผองสบไศล	ตู่ข้าตั้งใจ
ทำนุบำรุงผดุงผดุง	
๑ เทียนรูปแลประทีปชวาลา	เครื่องโภชนกระยา
สังเวยประทับทุกพรรณ	

๑ กล้วยอ้อยพร้าวตาลสบสรรพ ถวายแก่พระกรรม
ประสิทธิพระไพรพณ

๑ ลาเทพทั้งพื้นไพโรสณฑ์ จงรักษากาล
หฤทัยทั้งรักษา

๑ อย่าได้เบียดเบียนบีทา ภูธรประชา
ทั้งปักทั้งปวงเดินดง

๑ มาลาแลเสวตฉัตรธง ถวายด้วยใจจง
จงท่านอย่าได้บีทา

๑ ได้เดินไกลกรายไปมา ขอโทษอำลา
อย่าต้องอย่าพานเบียดเบียน

๑ ขอจงสุขสถาพรเสถียร อย่าได้วนเวียน
อัญเชิฐุสถิตย์ในไพร

๑ ช้างโตต้องบาศบโคกล จำนองจงไป
ประโยชน์เลี้ยงรักษา

๑ อย่าได้แตกเดือดโศกา อย่าคร่ำครวญหา
พ่อแม่พี่น้องเฝ้าพันธุ์

๑ เมืองโพ้นนางช้างก็สกรรจ์ ย่อมโฆลงแสงสรรค์
ล้าเภาค้ำเนินโสภา

๑ กล้วยอ้อยพร้าวตาลนานา หญาเฝื่อเหลื่อตรา
อเนกถ้วยอาหาร

๑ บ้างจะเปรียบปูนปาน เบื่องสุขสำราญ
ในไพรพนมชมผา

๑ เมื่อนอนร่มไม้สาขา หญาแฝกแซมคา
แลเงอมตรงอนเทินเขา

๑ เมืองโพ้นรัตนพัพเพา พเนกจลึงเกลี้ยงเกลา
เมื่องบ่ได้เคืองระกาย

๑ ทำทางเดินเห็นก็สบาย ควบคุมชกั๋บนาย
ประจำบ่หอนคลาไคล

๑ อ้าพ่ออย่าคิดแก่ชนนี้ แลชนกในกลางไพร

๑ อ้าพ่ออย่าคิดภคินีใน พนสนทสิ่งสถาน

๑ อ้าพ่ออย่าคิดคณผู้บุตร อันเสน่หนงพาล

๑ อ้าพ่ออย่าคิดคชผู้หลาน เหลนหลือลือกแลพงษ์พันธุ์

๑ อ้าพ่ออย่าคิดพนสรนุภนี้ สุขเล่นพนาวัน

๑ อ้าพ่ออย่าคิดสุขในบวร พทห้วยจทั้งธาร

๑ อ้าพ่ออย่าคิดสุขในบึง ดในป่าพฤกษาสาร

- ๑ อ้าพ่ออย่าคิดแก่บริพาร อันเป็นเพื่อนในไพรพนม
- ๑ อ้าพ่ออย่าคิดคชสุคน ธอันเคยภิรมย์ชม
- ๑ คอกไม้อันหอมคชพรรณ ขจรกลิ่นวังเวงใจ
- ๑ อ้าพ่ออย่าคิดแก่ผลผลา ภักษหญ้าอันมีใน
- ๑ ธารน้ำอันไหลวิสูตรใส แลมาเลี้ยงแก่ตนเอง
- ๑ อ้าพ่ออย่าคิดทุกขบัดนี้ ทุกขแต่หลังบุราณเพรง
- ๑ อ้าพ่ออย่าคิดทุกขวังเวง เลย ณ พ่อจงพึงครุ
- ๑ ต้องบาศเรานฤณพ่อ เพราะเสน่หแห่งกู
- ๑ พังพลายอันใดกลตำรุ ก็จะไม่เลี้ยงจะล้ามสงวน
- ๑ อ้าพ่อจงเสียยศอันร้าย แลอย่าขงทรหึงหวล
- ๑ หล่อหลอนอย่าทำกิจบควร แลอย่าถึบอย่าจัดแทง
- ๑ อ้าพ่อจงเสียยศอันเปลือง แลอย่าเลื่อมกำแหงแรง
- ๑ พ่อจำอันสอนจิตรอย่าแคลง แลจงรักทั้งหมดคควาญ
- ๑ จงมีจิตสุทธอันงาม สงบเสงี่ยมแลเสียมสาร
- ๑ พวักพ้องนิกรบริพาร บริรักษรักษา
- ๑ อ้าพ่ออย่าไศกอย่าทุกขเลย แลอย่าเศร้าอย่าไศกา
- ๑ อย่าให้พิลาปจิตรอา คุรเลยจงพึงยิน
- ๑ อ้าพ่ออย่าโทษบิดรมา ทรโทษอันเพื่อนกิน

- ๑ อ้าพ่ออย่าโทษนรนรินทร์ ทั้งนัย่อมอำเภอกกรรม
- ๑ อ้าพ่ออย่าโทษชนผู้ใด แลพระพรหมหากสรรค์
- ๑ มาเป็นชำนินรนิรันดร์ ครเลียงบำเรอหใน
- ๑ จงพ่ออย่าได้ทุกข์ทุกขา ทูรเคื้อครฤกไฟ
- ๑ จักนำยังโรงรัตนประไพ จิตรจงสำราญรมย์
- ๑ หนึ่งโสศสมเด็จบรมหง ษค็องคพระพรหม
- ๑ รังสฤษทิสรรคพ่อมาสม เป็นวรพาหนภูเบนท์
- ๑ อย่าโทษพ่อแม่คนพี่น้อง แลจงคิดคำนึงเห่น
- ๑ โทษกรรมเองกับมิเว่น บมิแะจะหลีกกรรม
- ๑ จงตั้งมโนชที่จะไป บุรีรมยเหตุหรรษ์
- ๑ จักเห็นสระกุสุมพรร ณสนุกนิชินชม
- ๑ มีบัวบุษบปานอุบลจง กลนีกสรบสม
- ๑ ในบัทมแบ่งแลกีสลม กีสลอนทั้งสระศรี
- ๑ ตั้งใจราพ่อคชจงเทิน คลในพระบุรี
- ๑ อย่าคิดลำนเาพนอันมี คชเคยทรเหหวน
- ๑ พ่อแม่พี่น้องอันเป็นเสน่ หทั้งนัย่อมเาเครงครวญ
- ๑ จงพ่อมาเสียพยศมายวล จิตรโดยตุสมพอง

๑๑ แต้น^๕พ่นาทาง
รุ่มราบคือน่ากลอง

๑ ครน^๕พ่อแลต^๕แล้ว
จักเป็นคเชนทรา

๑ มีพวกจะเกี่ยวหญ้า
จักกินอันใดใด

๑ หนึ่งโสคนายแลควาญ
ขัต^๕สิด^๕เรื่องรอง

๑ ที่อยู่จะใครอยู่
จงพ่อมาฟังยิน

๑ หนึ่งโสค^๕ประทับตัว
ชนัก^๕แรง^๕ประแอกอาน

๑ อยู่ป่าไช^๕ถิบ^๕ฉัด
จงเสียยศ^๕ทง^๕มวญ

๑ จักเป็น^๕ชำนาญ
ปราบราช^๕ไพร

ก็กระดาษ^๕ทง^๕ผอง
แลธ^๕แก^๕ล้ง^๕ประทับ^๕ตา

วรราช^๕ราชา
ธิบ^๕ดิน^๕ท^๕ร^๕ธา^๕ไกร

มาส่ง^๕ให้^๕บ^๕ยาก^๕ใจ
ก็จะ^๕ได้^๕ต้ง^๕ใจ^๕ปอง

จะ^๕ร^๕ก^๕ษา^๕บ^๕ให้^๕หมอง
บ^๕มิ^๕ให้^๕มี^๕ม^๕ล^๕ท^๕ิน

ท้ง^๕ที่^๕ก^๕ิน^๕จะ^๕ไ^๕ร^๕ก^๕ิน
ค^๕ค^๕อ^๕ัน^๕ก^๕ูก^๕ล^๕่า^๕ว^๕ส^๕าร

ค^๕ชา^๕ภ^๕ร^๕ณ^๕อ^๕ลง^๕การ
แล^๕ต^๕ระ^๕พ^๕ั^๕ตร^๕ค^๕น^๕คว^๕ร

แล^๕ห^๕ล^๕่อ^๕แ^๕ท^๕ง^๕ท^๕ร^๕ห^๕ึง^๕ห^๕วน
แล^๕มา^๕เช^๕อ^๕ง^๕เบ^๕็น^๕ส^๕าร^๕ศ^๕รี

ธ^๕ร^๕เก^๕ล^๕้า^๕ต^๕ริ^๕โล^๕ก^๕ีย^๕
แล^๕จ^๕ง^๕จ^๕ำ^๕อ^๕ัน^๕ส^๕่ง^๕ส^๕อน

๑๖ หนึ่งโศกกรีนีสาท
มนต์ใจเส่นหา

อันผูกด้วยสร

๑ ขอแต่พระไพรคณา
ยังสุขรมยบุรี

ตุจกัถีลา

๑ จงตั้งใจเดินด้วยดี
แลสระสโรชในไพร

อย่ารำพึงศรี

๑ รมรมพื้นป่าพอใจ
สนุกนั้สำราญบรรทม

เป็นที่อาไศรย

๑ บึงป่าท่าทางเคยชม
สนุกนั้กว่านั้แสนทวี

ในพระบุรีรมย์

๑ น้ำไหลไคลคลายเปรมปรีดี
ทั้งหญ้าร่อนอ่อนหวาน

บัวจงกลนี้

๑ อุดลัตบันแบ่งบาน
สำราญภิรมยอนันต์

นานาผลาหาร

๑ อย่าคิดถึงเผ่าพงษ์พันธุ์
ลูกจรรลจรรกลางเต

พี่น้องพ้องสรรพ

๑ แม่ลูกผูกรักเลงแล
แลเล่นมาเคล้าคลึงกัน

เคยเคียงผันแปร

๑ แม่รักลูกรักจรรโล
ทรหึงทรโหยโหยหา

พลายพังก็กระสัน

๑ ให้ห่มรมยวนไปมา
๕ ๕๘ ๑
ทงนุกยอมแรงกรรม

อย่าเศร้าโศกา

๑ กมลาศน์ธเกล้งเกลาสรรค์
๑ ๑
รทุกเทพยมานุษย์เลย

อย่าโทษพงษ์พันธุ์

๑ แต้น^๕จงสร้างสรเบย
พิบากลำบากเหลือใจ

ทุกขหลังอันเคย

๑ เมื่ออยู่ป่าดงพงไพร
พนานตยากหนักหนา

หากินเองใน

๑ หนึ่งโสดผู้นทรายตริงตรา
กระต้างกระเดื่องทั้งตัว

นอนแนบหินผา

๑ แต้น^๕เปือกตมทรายมัว
เพราะนายแลควาญรักษา

บมิได้พอกพัว

๑ แต้น^๕ไปโดยรัถยา
สลมสลอนพร้าวตาล

ทางท้องมहिมา

๑ หน้ำปล้องหน้ำหวายแลลมาน อ้อยข้างตระการ
๕ ๑
ทงข่อยแลแซมโพบาย

อ้อยข้างตระการ

๑ หนึ่งโสดฝูงข้างพังพลาย	อยู่เมืองโพ้นหลาย
คเชนทรเผือกพัพพา	
๑ ลางตัวตัวผู้มาเอา	กลืนตัวเมียมา
รศีรศัสกัจจ	
๑ ย่อมข้างมีลักษณะบวร	ชำนาญ
ธิดาเจ้าจอมไทร	
๑ ส่วนกรีนีโสดก็จะไป	อยู่โรงเรียงใน
กรลาบังคัลคนผจง	
๑ เทียมเทียบเกยรัตนยรรยง	แนมแนบพลายพงษ์
เชือกเชนทรอันดี	
๑ จงเสียยศร้ายราวี	วิธวายถิบัติ
ทั้งฉกแลหล่ออย่าทำ	
๑ สั่งสอนอันใดพึงจำ	อย่าได้ฝาคำ
อันกล่าวนั้นหนอจงตาม	
๑ ครันทีเชื้องชาญในสนาม	กินผอกเหลือหลาม
สนุกนียุอยู่ฤทธรรษ	
๑ อาภรณ์ประดับสรรพสรรพ	คับควรทุกอัน
กระพัตร์คนชองหาง	

๑	ชนักร่างแลพนาศสำอาจ	งามทั่วสรรพางค์
	คค้อยค้ำเนินโสภา	
๑	เป็นพาหะสมเด็จจราชา	ผ่านเผ้าสีมา
	อรินทรเรียบฤาเสบย	
๑	ไต้ฟ้าฤาจะเปรียบปุนเลย	โอกรินเอย
	ประเสริฐแลไคปาน	
๑	ขอเทพารักษ์ทุกสถาน	จงช่วยบริบาล
	สถิตยั้งทั่วสรรพางค์	
๑	ฤาษีสัทธิตถียบาศอย่าวาง	ทั้งสี่ในปาง
	นี้หนอจงช่วยรักษา	
๑	ช้างไคต้องบาศอย่าคลา	ผลนั้นมहिมา
	ครันสิ้นชีวิตรไปสวรรค	
๑	ส่วนช้างพังพลายสบสรรพ	ไปต้องบาศอัน
	พิเศษเลื่องฤาไกร	
๑	จงอยู่บาคงพงไพร	แผ่แผ่พันธุ์ใน
	พนานตให้มากหลาย	
๑	หนึ่งจงเลี้ยงม้ามอำมสาย	ลูกเต้าพังพลาย
	แลพรรคคเสนทรมากมี	

๑ จงชมพนสนทศิริ	ในไพรพงพี
สนุกนิเสนาะหัวใจ	
๑ จงชมเกินธานน้ำไหล	คล่าวคล้ายแสงใส
แลออกแต่เงื่อมเง้เขา	
๑ จงชมบึงบางเซราะเซรา	ที่ธารทางเทา
แลเที่ยวมาจวบจบกัน	
๑ จงชมพฤษภาหลายพรรณ	ต้นเรียบเรียงรัน
แลร่มชรอ้อใบบัง	
๑ จงชมดอกโคทรทั่วทั้ง	ป่าปรีอไพรกรัง
สนุกนิเร่งเชยชม	
๑ ครันแล้วบาศธกัจะสม	สบบาศคือพรหม
ไว้ประสิทธิสบสรรพ	
๑ ส่วนเจ้าป่าดงพงษ์พันธุ์	เทพารักษ์อัน
อเนกทั่วไพรกรัง	
๑ ข้าขอฝากทั้งพลายพัง	อันได้ด้วยหวัง
แลบาศไปคล้องตรึงตรา	
๑ จงเทพารักษ์รักษา	คุ้มเกรงกรุณา
ตุข้าจะนำเอาไป	

๑ ส่วนพระภูธรผู้ไกร
ไปยังมหานคร

ขอลาพระไพโร

๑ ทุกเทพยทั้งหลายชมอร
แก้พระผู้เลี้ยงโลกา

จึงอวยพระพร

๑ พระชนมย์นมหิมา
พระเกียรติล้ำแสนกัลป์

สืบร้อยพรรษา

๑ ศักดิ์สิทธิ์ฤทธิเดชสมสรรพ
ณาประสิทธิกิจการ

โองการอันพร

(พระราชกรุณาเทพมุนีปรับปรุงจากบทนิพนธ์ครั้งกรุงศรีอยุธยา)

คำฉันท์คุชฎีสังเวย

พระเศวตวรรัตนกร ๙

คุณหญิงสมโรจน์ สวัสดิกุล ณ อยุธยา

นิพนธ์ทูลเกล้า ฯ ถวาย

พระครูพราหมณ์อ่านในงานพระราชพิธี

วันที่ ๒๔ มกราคม ๒๕๐๕

ลา ๑. บทสดุดี

ฉบับ ๑๖

สรวมชีพเทอดทศนัชนัประณาม พระรัตนะสาม

สืบสายพระคุณอ่อนเคียร

สรวมสวัสดิพิพัฒน์จำเนียร ส่ำสุขสถิตเสถียร

ถาวรธรณินถิ่นไทย

บังคมเทพท้าวสุราลัย

อัญเชิญอวยชัย

ขจัตวิบัณฑิตนา

สี่เทพรังสฤษฏ์กษา

คือพรหมธาดา

เถลิงบัลลังก์หลังหงส์

พิษณุสรเทพผู้ทรง
 จำทวยตรีคราจักรสังข์

ครุฑราชอาจอง

ศิวเทพทัตจันทร์บัลลังก์
 ทรงตรีศูลสง่าอำผยอง

อุสุภราชแข็งขลัง

อัคนีมีวรรณเรืองรอง
 แผ่นโผนโจนพื้นคัคณานต์

เหินแรคลำพอง

นบไท่ทเวกรรมราชาน
 ทรงมยุราสน์ผงาดศิลป์

พระชั้นธกumar

พิฆเนศวรเศียรนาคิน
 อิกโกญจนาเนศวร

ศิวบุตรบดินทร์

โรจราชมาพกหอมหวล
 กลิ่นกระยาสังเวยเซยชาย

จวงจันทร์รัญจวน

ผะเถียงเทพไท้ทั้งหลาย
 แลเอียงโศตสดับสฤดี

รับสรรพสิ่งถวาย

เพ่งพิทักษ์จอมไทยธานี
 นฤทุกชั้นนฤโสภโรคภย

ปวงประชาชี

คาบนี้มีเศวตดำไร
 สรรสร้างมาคู่บารมี

ซึ่งสี่เทพไท

แห่งองค์พระนฤปติ	ภูมิพลจักรี
พระเกียรติพระคุณอ่อนสยาม	
เชียงใหม่ชื่อเลื่องเมืองงาม	ผาเหินแคว้นคาม
เขตสันกำแพงแหล่งสาร	
สามสิบกัณฐกมวาร	พุทธศกสืบชาน
สองพันห้าร้อยเจ็ดสมัย	
เกิดพลายเศวตล้าอำไพ	คชลักษณ์วิไล
เหล่า “พิษณุพงศ์” วงศ์งาม	
ตระกูลอัฐกษัตริย์—	พหุสตินโดยนาม
ผิวเผือกทองแดงพรรณราย	
บุญพ่อพลายน้อยเหลือหลาย	ยามเมื่อเกิดกาย
พ่อเกิดกลางบ้านเรือนคน	
มิต้องลำบากยากทน	หากเกิดไพร่สนท
พ่อคงยากแค้นแสนสา	
วิ่งร่อยต้อยตามมารดา	เหลือบยุงลินทา-
รูกักตักให้ล่าเค็ญ	
ยามค้ำน้ำค้ำกระเซ็น	ปวศร้าวหนาวเย็น
พ่อน้อยพลอยว่าหวนขวัญ	

นี่เห็นเป็นที่อัศจรรย์ ว่าบุญปางบรรพ์
 เบิกพ้อมาเกิดกลางคาม
 นายแก้วเจ้าของพลายงาม สุขล้ำนำความ
 ผ่านเมืองหมายทูลภูบตี
 เผ่าพะตุงปรุงเปรอกชศรี รอท่าบารมี
 พระมาโปรดให้เปรมใจ
 ความทราบบาทบงส์ทรงชัย โปรดรับตำไกร
 ไว้เป็นอัครราชคชยาน
 เฉลิมนามคชคู่อภินิหาร ไพเราะเรียกขาน
 พระเศวตวรรัตนกร
 โปรดเกล้าประกอบราชพิธี เฉลิมฉลองหัตถ์
 ศกศุณย์แก้มกรมาศถวิล
 ณ เชียงใหม่รัตนบุรีน สองพระนฤปดินทร์
 เสด็จพระราชดำเนิน
 ชาวไหนใครปลื้มกมลเกิน ชาวเชียงใหม่เจริญ
 พักตร์แจ่มเพียงจันทร์เจิดหา
 งามถิ่นไทยงามงามสาว งามสารพิสุทธ์สกา
 งามสมธานีศรีไทย

อัญเชิญเทพทุกสุรालย์
ทวยชนทั้งพระคชศรี

โน้มน้าวจิตราชคัมภีร์
ที่พระครูพรำคำหวาน

อภีรักษ์ภูวไนย

เชื้อฟุ้งวาทิ

ลา ๒. บทลาไพร

วสันตทิลก ๑๔

อำพอกเชนทรเศวต
เชิญพ่อสดับพจนสาร

พ่อผู้บวรวิษณุวง—
ขอจงเจริญพิพิธพร

พ่อเกิดก็เพื่อพระบุญบา—
ควรฤาจะอาตุรกมล

มารตรก็พ้นทุกขประจก
มาด้วยกะพ่อและอภิบาล

อันถิ่นกำเนิด ณ ชนบท
ไอ้พ่อจะเนาสุขไฉน

วรวรรณกริชาน

คณกล่อมกระแสนอน

ศวิสุทธกฤษร
มนชื่นและเย็นชื่นม

รมิแห่งพระภูมิพล
เพราะระลวง ณ ถิ่นฐาน

มีลำบากกระกรำงาน
นิทรข้างมิห่างไกล

ฤจะเหมือนนนครใน
วรกายระคายแสน

ลมแตกจะแผดอุณหภูมิไหม้
 ยามหิวกระหายอุทรแฉวน
 ถึงแม้จะมีชนพิทักษ์
 แปรปนประกาศงาน
 หากพ่อจะเคยกศนไพร
 เข้าป่าและสัญจรตะโพง
 แคนดิน ณ ถิ่นวนประเทศ
 สืบาท้องระบุมม
 พรานไพรก็ไวมนนกาจ
 ฤาไม้ก็พราภพระคชพา
 ยามเย็นยะยาสूरียะลับ
 เสือสีหนาทสุนขหอน
 ยามร้อนจะนอนสรระผ่าว
 ร่างกายระคายคละธุลีเพื่อ
 พ่อคือคเชนทรวิสูท—
 ควรแต่จะเนานครอัน
 พังเถิดนะพ่อพระคชแก้ว
 ไปรดเป็นพระราชวรกริ

ผลไม้ก็ขาดแคลน
 มนหากระยาหาร
 ก็จะไม่เลี้ยง ณ กลางลาน
 บมิได้จะเนาโรง
 จิตใครจะสุขโขลง
 พนเพื่อภิรมย์ชม
 ก็ทุเรศบรรณรมย์
 ปะทะกรวดและหินผา
 จะพิฆาตและคร่างา
 วิปโยคมารตร
 ชระอับ ณ อัมพร
 และปีศาจก็ครีมีเครือ
 ผิวะหนาวก็หนาวเหลือ
 นิทรวาประหวั้นขวัญ
 ธละเอียคละอองวรรณ
 วฒนาสง่าศรี
 ปีติแล้วพระภูมิ
 ทวยศเลิศไกร

ทั้งคามชนบทเกิด
เข้าสู่ ณ ร่มพระฉัตรชัย

สละลาวัลย์
สุขเนา ณ โรงทอง

ฉา ๓. บทชมเมือง

อินทรวีเชียร ๑๑

เชียงใหม่นครรัตน์
กรุงเทพเสมือนสอง

ภูผิงคลีวลิบ
ชนชมนิยมยิน

ธนสารกัมภูน
หญิงชายหทัยงาม

ขวัญเอยพระคชศรี
ขวัญสุนทรแทน

เชิญชมบรมสรรพ
ทวยเดชพระบรรหาร

โรงพลละออแท่น
เบญพาควราไฟ

ทวิวัฒนารอง
วรราชธานี

ดุจทิพย์พิมานอินทร์
ระบุนื่องระบือนาม

บริบูรณ์ทีgram
วรรูปวิไลแสน

จรัสละทองแดน
เถอะนะพ่อจะสุขสานต์

พิธีรับคชาธาร
วรคชลุศไกร

ฉลุแผ่นเจลานั้น
และพเนกกกลึงเกล้า

ส่วนพ่อพิไลลัก—

อ่าองคล้าเพา

ซ้ายทองตระพองปก

เก้าแก้วก็แว่วไว

สมพงศ์และสมพักตร์

ข้าไทและหมอกวาว

กล้วยอ้อยมะพร้าวตาล

เลิศรสโอชา

งามแท้พิธีกรรม

แห่ขวัญพระคชครอง

เซียงใหม่ภิรมย์ริน

แห่ไอยรราม

งามทวยพหลแห่

แซ่ศัพทอวยพร

เสร็จพฤตมพิธีครุ

ล่องสู่พระธานี

ขณะพักตร์เพริศเพรา

พิศล้วนสุวรรณใส

รตคนวิมลนัยน์

ตะลั่นพระราชทาน

ยศศักดิ์ก็สมมาน

ปฏิบัติอัตรา

ประจุพานและโตกมา

ผิวะพ่อจะลุ่มลอง

ธกระทำเฉลิมฉลอง

สุขในนครงาม

นรต้นกระตือตาม

พิริยรวพิลาศจร

รุจิแง่อลงกรณ์

ชนช้องพระสารศรี

คชคู่พระบารมี

อมรรัตนโกสินทร์

ฉา ๔. บทสอน

ฉบับ ๑๖

ยามพ่อสุราชธานี	ตราบชั่วชีวิน
จงจอกจิตแก่จอมไทย	
มโนแน่วนบฏวไนย	สมเสวตระวางไห—
ยราชคู่บาทสนอง	
พระคุณท้าวหน้เนื่องนอง	ชั่วฟ้าดินฉลอง
บ่หอนจะสนสนุสหาย	
พ่อนี้ยังเยาว์ใจกาย	โคหนักเบาหมาย
ยังไปประจักษ์ความควร	
พ่อจงฟังคำเชิญชวน	หัตถาจารย์มवल
มาฝึกมาหัดคัดสอน	
นิสัยกิริยาบ้าคอน	พ่อจงตัดทอน
อย่าไ้ไ้นิยมยินดี	
อาละวาดฟาทงวงขว้างตี	ผู้คนเตลิดหนี
เสียดศพระคชภูบาล	
หยาบคายบ้ายเปะหมอกวาว	ลวงเล่ห์หลายประการ
แลดูชนนักชักขอ	

สายเสยงยงต์สลัดคอ
 ออย่าพ้ออย่าประพฤติยิตพาล
 พ่อนัน^๕สูงศักดิ์คชสาร
 จลาต^๕รรูปคำปราสอน
 กตัญญู^๕ร^๕พระคุณภูธร
 แลผู้พิทักษ์รักษา

โกธรซึ่งบังงอ

ไซ้ช้างสาธารณ์

บิตามารตร

จอมไทยจักทรงพระเมตตา ทวยไท่เทวา

จักแผ่คุณคุณคุ้มกัน

คาบ^๕นี้มีสุขอัสจรรย

กำเนิดน่านิมิตมงคล

เพราะสารเศวตวรรณ

สรวมศรีตรรัตนวิมล

เทพทั่วสากล

บันดาลพิพัฒน์สวัสดิ

บังเกิดแต่พระจักรี

บรมราชินี

ทั้งพระหน่อ^๕น้อยกลอยหยั

แก้^๕รัฐแก้^๕ราชภู^๕ร^๕ท^๕ว^๕พิสัย

เสปสุขทุกสมัย

รูปพินาศขลาดสยของ

ธัญชาติอุดมสมปอง

นำไทยเมืองทอง

คงอยู่^๕คู่^๕พัน^๕พ^๕สน^๕ธ^๕รา

คู่สรียะสองเวหา
คู่ดาวพราวพันคั่นนาค

คู่จันทร์แจ่มนภา

ขอไทยอยู่คู่กาล
คือบรมจักรวงศ์

คู่ชาติยวงศ์วาน

ข้า่น้อยอภิวาทน์บาทบงส์
จิตถวายไต่เบื้องบาทมลาย

ชเลงฉันท์บรรจง

หมายกล่อมมิ่งขวัญคชาธาร โดยพระราชโองการ
สืบบุรพฉบับแบบสยาม.

กาพย์ขับไม้

กล่อม

พระเศวตวรรตनกร ๙

นายมนตรี ตราโมท ปรับปรุงจากบทนิพนธ์ของ

หลวงมหาสิทธิโวหาร (สืบ)

กล่อมพระเศวตอุดมวารณ

๑	นบไทเทวราชเรื่อง	ฤทธา
	เชิญเสด็จยุรยาตรา	จากห้อง
	สถิตโรงราชรจนา	จัดรับ
	สรวมฤทธียมเรศบ้อง	บัตร้ายกษัยสูญ

๓๖	นพไทเทวราช	แปดกรกมลასน์	เลอฤทธิมหันต์
	อิศเรศทรงศักดิ์	ท่งท้าวหริรักษ์	อัคนีเทวัญ
	พิชมเนศวรชน	ธกumarเทวกรรม	อดุลย์เดชา
	สรวมพรอมเรศร์	ให้พระสารพิเศษ	สำราญวิญญาน
	พันโรคาพาธ	อันตรายพินาศ	แสนสุขสหัสสา
	ยินดีปรีดา	พึงพจน์พาจา	สุภาสิตสอน

๑	อ้าพ่ออย่าคิดเอื้อ	อาลัย
	ถึงชนกตกอยู่ไกล	เรศร้าง
	ทั้งถิ่นที่อาศรัย	แต่ก่อน
	บุญพ่อเคยก่อสร้าง	ส่งให้ตกลงเกษม

๓๖	อ้าพ่ออย่าคิด	ขุนช้องหมองจิต สลดอาลัย
	ถึงกุญชรชนก	พลัดพรากจากอก ตกอยู่เมืองไกล
	ทั้งถิ่นอาศรัย	กินนอนจรไกล ลำบากยากครั้น

ใกล้ป่าใกล้คอน อันตรายเบียดบ่อน ว่าเหวหวนขวัญ
 เอิกเกริกเสียงสัตว์ พายุใหญ่พัด ก้องในไพรวัน
 สัตว์ร้ายหลายพรรค ต่างเบียดเบียดกัน บ่ได้ปราณี

พ่อผู้ประเสริฐ	เลอลักษณะเลิศ	ควรหน่ายแห่งหนี
อยู่ยังพระนคร	สบสุขสถาวร	เวียงราชบุรี
อันตรายไปมี	ปีทายายี	เสวยสวัสดิอตรา

บุญพ่อก่อสร้าง	นำตกลงกว้าง	นคเรศราชา
แต่จักสุข	สำราญสิ้นทุกข์	เสพย์สันต์หรรษา
ชมพระนครา	มั่งคั่งโกคา	ผู้คนล้นหลาม

๑ กรุงเทพมหานครสร้าง สบสรรพ
 งามยิ่งงามงามครัน ครอบถ้วน
 ทางท่าชลาลัย วิจิตร
 เจริญจรัสพิพัฒน์ล้วน โลกชรัองสรรเสริญ

๓๖ กรุงเทพมหานคร เทพไทเธอจัด สร้างสิ้นทั้งหลาย
 แทบทางวางรูกซ์ ร่มเย็นเป็นสุข แซ่ชรัองหญิงชาย
 ไปมาค้าขาย ออกร้านเรียงราย รื่นเริงสำราญ

งามนิเวศน์เวียงราช งามสวนประพาศ ร่ายรูกซ์ตระการ
 สดลมารคหลากหลาย บ้านเรือนโรงราย งามทั่วทุกสถาน
 กว้างขวางโอฬาร ชนระรื่นชื่นบาน ร่มเกล้าเข้าเย็น

พ่อจงสำราญ อยู่โรงพระราชทาน ปราศจากยากเข็ญ
 มีผู้บำรุง บำเรอผดุง บ่ได้ลำบาก
 บริบูรณ์พูนเพ็ญ เพียบศกดิ์สมเป็น พระคชาธารทรง

เชิญเสวยสมบัติ สมบูรณ์พิพัฒน์ เลือกได้ตามประสงค์
 ของกินโอชา กล้วยอ้อยน้ำหญ้า ต่างต่างบรรจง
 จักหาฆ่าส่ง ตามใจจำนง ในโรงรจนา

๑	อ้าพ่ออย่าก่อเกื้อ	การพาล
	ฉายฉัตตลัคควาญ	โหดเหี้ยว
	รักผู้ซึ่งบริหาร	ถาห่าง
	ละพยศอค่ออนกร้าว	กลับร้ายกลายเป็นดี

๓๖	อ้าพ่ออย่าวุ่น	ทรหวนหันหุน	ฉายฉัตตลัคควาญ
	หล่อสลลัคควังหมอ	ถอนชนักชักขอ	เล่นไม้ไล่แทง
	ผู้คนกลางแปลง	กำเรียวร้ายแรง	ลองเล่ห์หลายสถาน

	จงสละละพยศ	อ่อนน้อมอมมอด	ทูลโทษทางพาล
	จูงมีมารยาท	พิไลพิลาส	เชื่อมชอบเชิงชาญ
	รักผู้บริหาร	ทั้งหมู่หมอควาญ	บำรุงรักษา

	จงรักภักดี	ต่อราชชนก	เนื่องนิตยอัตรา
	ระลึกพระคุณ	พระเดชอตุลย์	ทรงพระกรุณา
	ย่ำราชอาชญา	อย่าลวงเตชา	นุภาพภูบาล

	พ่อจกเจริญยศ	เกริกเกียรติปรากฏ	แผ่ทั่วทุกสถาน
	สมเด็จจนฤนาถ	ปิ่นประชาธิราช	จักโปรดประทาน
	สมบัติบริวาร	ยศศักดิ์ศฤงคาร	มากล้นเหลือหลาย

หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก

จันทร์บุรี

๒๕

๓ ๓๕๕

๑ อารมณ์ประกอบแก้ว ก่องกาญจน์
สำหรับประทับสาร เสวตไท้
ครบเครื่องคชาธาร ทุกอย่าง
ควรที่พอจักได้ สะดวกสิ้นสมประสงค์

๓๖ อารมณ์ก่องแก้ว แกมกาญจน์พะแพรว โอภาสโสภา
ผ้าโพกตระพอง ใบโพธิ์ทาบทอง วิจิตรรจนา
พิศงามตรูตรา สมกับคชา ธารไท้จุมพล

กระบัง^๕พันทาด ทาราเรืองมาศ เนาวรัตน์รายปน
กำม^๕ปลุก^๕พัก ประกอบจำหลัก แลงามวิมล
รัต^๕พัสตร์กำพล สายแถบรัตคน จรูญแสงสี

ชายหน้าระยาง จังหวะไว้วาง เจริญรุจี
ซ่องหางเวียดวง สุวรรณยรรยง ยะยัปรัศมี
คู่^๕ภู^๕จามรี ขาวสอาดโสภี พาดขนองเสาวพรรณ

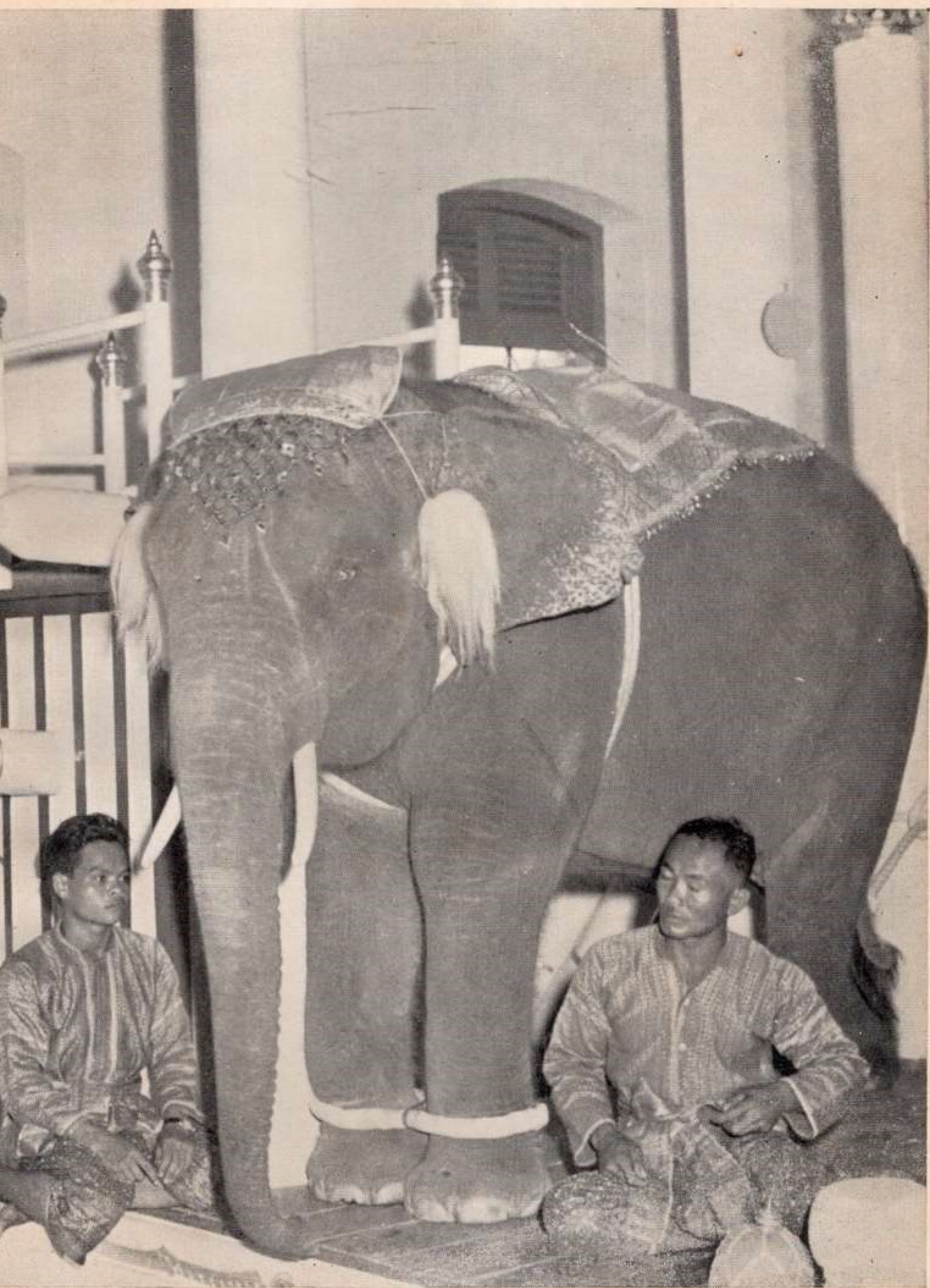
สมศักดิ์สารศรี วรรณกริ เลิศลักษณ์เลอวรรณ
ประทับพระबारเมศ ภูมิพลอดุลยเดช นเรศไท้ทรงธรรม
เถลิงราไชยวรยศ สมบูรณานันต์ พระเกียรติกำจร.

ឆរ្ម៍ស្រព័ន្ធបាត់បង្គោល
រាជ្យស្រព័ន្ធបាត់បង្គោល
រាជ្យស្រព័ន្ធបាត់បង្គោល
រាជ្យស្រព័ន្ធបាត់បង្គោល
រាជ្យស្រព័ន្ធបាត់បង្គោល
រាជ្យស្រព័ន្ធបាត់បង្គោល
រាជ្យស្រព័ន្ធបាត់បង្គោល
រាជ្យស្រព័ន្ធបាត់បង្គោល
រាជ្យស្រព័ន្ធបាត់បង្គោល
រាជ្យស្រព័ន្ធបាត់បង្គោល

ฉันทบุษยสังเวช

กล่อม

พระเศวตอดุลยเดชพาหน

พระมหाराชาครุพิธิศรีวิสุทธิคุณ

คัดและปรับปรุงจากฉบับพระนิพนธ์ของ

กรมสมเด็จพระเคษาคีรี

พระวรวงศ์เธอ กรมหมื่นพิทยลาภพฤฒิยากร ทรงตรวจ

วสันตทิลก

๑๔

อำพ้อมผู้มีบวรวร	ณวิสุทธิประเสริฐสาร
พงษ์พรหมประยูรตระกูลปาน	ทราณาคมนีพวรรณ
เกิดกับสำหรับบรมโพ	ธิสมภารสมภพทัน
สนองบาทเป็นอาศนถวัล	ยรัชรัตนโกสินทร์
เฉลิมเมืองก็เรืองพระยศไท	ขจรทั่วทั้งแดนดิน
ไกรเกียรติพาหนะนริน	ทรงจักรพรรดิพงษ์
อำพ้อมอันเพ็ญพิลยลักษณ์ -	สำนักนิแมนผจง
นวนนาทพิลาศยุพยง	ยรรยอดสกาวกวี
เลิศลบบันภาวิบุลยศ	อลงกฎตระศักดิ์ศรี
สบสิ่งมโนชนฤบดี	ก็บำเหน็จนิรันตร

อยู่ดีจึงมีสุขสวัสดิ์
อย่าควรคำนึงคณะนิกร

ขวัญเอยพระขวัญคชบาราศ
หนามหน่นกัสน์จรจำเทียว

คงคอนตระตกด้วยคนไภ
ไฟไหม้วลิวนระงม

ขวัญเอยอย่าเอื้อออลยเล่น
อย่าชอบอันชมสนุกนิใน

เชิญขวัญมาเนานครรัตน์
ยลย่อมตระการกฤทกาณ

จักเห็นพิมานมุขมหา
โรงคัลพระบัญญัติลายอง

สารพรรณจะชมบรมสุข
ขวัญอยู่อย่าไกลกฤษรกาย

แต่^๕จึงมีกมลเปรม
ชื่นเชยเสวยสวัสดิติพา

ทิพิพัฒสถาพร

คชผู้แลพึงเพรียว

ไปประพาศในไพรเขียว

ชวากเว้งละเลิงชม

ยพิภกลำเนาพนม

คูนน้ำพิงกลัวไกล

แลเร่เร้นในราวไพร

ศิขรห้วยลหานคร

ศิริสมบัติโอฬาร

จนหม่อมณเทียรทอง

กุฎาคารเรืองรอง

ระยับแก้วพะแพรวพราย

ทุกประการแหล่หลาย

ประกอบเพื่อนบเคื่อนคลา

ประติพัทธ์อยู่อัตรา

ศุภภาพจำเนียรนาน

ความเคืองอันเข็ญแลก้อย่าได้ ทั้งทุกข์ไข้อย่ามานพาน
 ชนม์ชวียนอยู่จิรกาล กำหนดร้อยจำเริญไว

สิ่งเสพย์กสมมนะประสงค์ อันใดจงก็ตุจใจ
 จงพ้อบันเทาทุกข์โทษย สำนวนรื่นทุกคืนวัน

อินทรวีเชียร

๑๑

อนึ่งโศกก็คลเตือน กฤตีกาอันจบจันท์
 เริ่มตั้งพิธีกรรม สมโภชคเชนทร์สนาน

โดยเกณฑ์มาเพ็ญเพียบ พลคชก็มากมาน
 พรายพังประนังสาร สกอล้างระวางเพรียว

ผูกเครื่องระเรืองแสง รตะแดงสลับเขียว
 หมอควาญชำนาญเปรียว ประจำครบบระบบไสย

ส่วนพ้อผู้เลิศลัก ษณล้าเลภาไสย
 อ่าองค์อำไพ พิจิตรรัตนาภรณ์

สร้อยสนผคนคำ กระจิลคร่าอลงกรณ์
 แแถบเทศประภัสสร พิเศษแก้วพะแพรวพราย

พานหน้าคาราเรียบ
ช่องทางฉลุลาย

ภู^๕พรายทั้งซ้ายมาศ
ชนักร่ำระเรื่อรอง

วาบวาบวิเชียรแพรว
วับวับทับทิมแดง

ความญ่อมถือขอคำ
หนนารถคำเน็นคลา

พฤตมิก^๕ระหว่ว^๕สังข์
กาหพแลคนตรี

ไยไยยุบาทบท
แห่นแห่พิพิธพรร

มีนางกรีนี้นำ
พระเศวตอกลุย์เดชตาม

กัปปถึงคฤตสวร^๕รย์
ยั^๕บยังขบวนคชบรม

ระเบียบช่องวิเชียรฉาย
แลประดับด้วยดาวทอง

กัมพลพาคตระพองกรอง
การาล^๕รูงด้วยครุ^๕ยแครง

แลแว^๕วแว^๕ววิทุ^๕ริย์แสง
วะวามวามอร่ามตา

ชีประจ้ามงคลพา
จากโรงรัตน^๕รุจี

ก็ประทังด้วยเก^๕รี
ศัพท^๕ช่องสำเนียงนันต์

พลคช^๕ตงกัน
ครวัชสบ^๕คังาม

นะ^๕แ่ง^๕เนื่ออัน^๕นงราม
ตระการตาประชาชม

อนันต^๕สมาคม
ยังนำ^๕ฉานพระลานสนาม

พระยาช้างเฉลิมภพ
 ครุ่นครบบำราบสาม
 ครุ่นแล้วก็แคล้วไกล
 ถึงเกยระเรื่องรอง

ทวิของคโอมอิศ
 สังข์โสจรประสิทธิปราช
 ชาวเมืองมะมีหมื่น
 ชมยศพระคชยาน

งามพลพหลแห
 นร่ออำนวยพร
 สฤชติการยพฤทธิบาท
 พิเศษสุนทรกริ

บรรจงจับด้วยวงงาม
 อภิวาทพระบาททอง
 พลกระไลแลเนืองนอง
 ก็ประเทียบบรรทับกาย

ศรเวทนมศิวย
 อุทกมนตรโอฬาร
 สรตันทินมาตุสนาน
 ยะยงยาตร์พิลาศจร
 แลงามแงอลงกรณ์
 พิพิธแซ่สตุติ
 บรมราชพิธี
 กิจรเนาณโรงรมย์

ฉบับ
 ๑๖

อำพ้อผู้เฒ่าพงษ์พรหม สุขจิตรจงชม ทุกสิ่งสมบัติอันมี
 บุญพ้อผู้พาหนะกริ เคยคู่บารมี มาจวบให้แจ้งอัศจรรย์
 สรวมพรพรหมเมศเมืองสวรรค มาสู่พระชั้น
 มชีพช้ากว่าพัน

อนึ่งใช้ไทท้าวเทวกรรม พิศเนศวรชน ฐเทพกุมารมศรี
เชิญช่วยอำนาจนำหคค เพื่อกผู้รู้ อนยังอยู่ปามาถวาย
น้ำเนือเคอควรล้วนพลาย ยิ่งมากหลากหลาย

ก็ควรเคารพนบนาน

ขอพระพรุณเทพบันดาล ฝนดีโดยกาล

บเกินแล่น้อยน้ำนวล

ธัญญาชาติเหลือหลากหลายมวญ ผลไม้ในสวน

ทุกสิ่งสมบูรณ์บริบูรณ์

สรวมสวัสดิ์พิพัฒน์เพิ่มพูล ในองค์อติสุร

สมมติเทพถ่องธรรม

พระภาคย์พรรณรายฉายฉั่น คือดาวเน่นนันต์

แลจันทร์พิมานมณฑล

ส่องโลกเลียงหล้าสากล พระฤทธิเรืองรณ

พระเดชจำเริญยืนยง

ข้าบาทบพิตรผู้ทรง พระคุณรังผจง รจิตกล่าวกลอนฉั่นท์

มอบมิ่งคเชนทร์อันเชิญขวัญ โดยโบราณบรร

พเสร็จสำฤทธิบริบูรณ์

หอสมุดแห่งชาติรัชมังคลาภิเษก

จันทบุรี

พิมพ์ที่โรงพิมพ์พระจันทร์ ทำพระจันทร์ พระนคร
นายสนั่น บุณยศิริพันธ์ เจ้าของ ผู้พิมพ์ ผู้โฆษณา ๒๕๐๘